

nebo výminky poslední vůli připojené ještě žádati nelze, může legatář jak před tak i po odevzdání žádati zákonnou jistotu (§ 161 pat.).

b) Dle práva horního může podnikatel horní, v jehož prospěch politickým úřadem na přenechání pozemku proti roční náhradě bylo právoplatně uznáno, ihned naléhati na přenechání pozemku, zřídil-li pupilární jistotu za roční náhradu, po případě za navrácení pozemku v předešlý stav (§ 103 zák. hor. a rozh. správ. s. dv. ze dne 12. října 1889 Budw. č. 4875).

c) Dle řádu trestního musí kauce nabídnutá za zrušení vazby vyšetřovací (§ 192 tr. r.) býti složena buď v hotovosti nebo v takových cenných papírech, kterých dle zákona k uložení peněz sirotčích lze užití, a sice dle bursovního kursu dne složení; kromě toho může býti poskytnuta zřízením hypotéky nebo rukojemstvím (§ 193 tr. ř.).

d) Kauce notářská musí býti složena buď v hotovosti nebo v cenných papírech s jistotou pupilární nebo pojištěna hypotékou pupilární (§ 23 not. ř.).

e) Kauce při smlouvách s erárem, která má býti pojištěna hypotékou, může býti zřízena jen proti jistotě pupilární (dekr. dv. kanc. ze dne 18. prosince 1843 sv. 71 sb. z. pol.). — Další případy z oboru práva správního, zejména finančního v. pod čl. Kauce.

Jistota žalobní (cautio actoria).

I. Pojem.

Žalobce, o kterém v zemi, kde spor se vede, není známo, že jest dostatečně zámožným, jest povinen žalovanému zříditi jistotu ku krytí nákladů sporných, nebo nabídnouti se ku přísaze, že tuto jistotu složití nemůže (§ 406 s. ř.).

II. Výjimky.

Tento předpis s. ř. doznal však velmi četných výjimek zvláštními druhy řízení, jimiž mnohé zásady s. ř. značně byly obmezeny neb úplně zrušeny.

1. Ten, kdo co žalobce vystupuje ve sporu civilním, pro který jest osvobozen od povinnosti kolkové a poplatkové, jest sprostěn též závazku žalovanému pro útraty soudní jistotu složití nebo přísahati, že tuto jistotu složití nemůže (zák. ze dne 23. června 1878 č. 79 ř. z.).

2. Správce konkursní podstaty nemusí složití jistotu žalobní aniž přísahu chudoby, ježto dle § 18 konk. ř. nelze pro pohledávku na jmění do konkursní podstaty náležité vydobyti exekuci zjišťovací (rozh. ze dne 13. května 1873 č. 9821 rep. ná. č. 50). Rovněž jest i konkursní věřitel, jehož pohledávka za likvidní uznána byla, ve sporu proti podstatě od složení žalobní jistoty osvobozen, ježto jeho pohledávka sama konkursní podstatě co jistota sloužití musí (rozh. ze dne 7. září 1870 č. 10.446).

3. Pustil-li se žalovaný ve spor tím, že odpověď na žalobu podal, nemůže již jistoty žalobní žádati, ježto pustění se ve spor dlužno pokládati za mlčky projevené vzdání se práva jistoty žádati a dle analogie § 408 s. ř. možno není po provedeném řízení sporném vynesení rozsudku žádosti za jistotu žalobní zdržovati (rozh. ze dne 15. ledna 1878 č. 563 a 6797 a rozh. ze dne 8. ledna 1888 č. 15.523 sb. »Gl. U.« č. 6783).

4. Při námitkách proti výpovědi z nájmu nelze jistoty žalobní požadovati, ježto námitky ve věcech nájemních nelze pokládati za první žalobu ve smyslu § 406 s. ř., nýbrž pouze za právní účinek dané výpovědi (rozh. ze dne 5. září 1878 č. 10.072 sb. »Gl. U.« č. 7134).

5. Protokolovaná obchodní firma není povinna jistotu složit, poněvadž provozuje obchod, ze kterého platí daň z výdělku a z příjmu, a tudíž za dostatečně zámožnou považována býti musí, ač-li ovšem žalovaný řádně provozování obchodního závodu jejího nepopřel (rozh. ze dne 12. list. 1878 č. 12.528 sb. »Gl. U.« č. 7201).

6. Jistota žalobní nemůže býti nikdy žádána v záležitostech rušené držby, ježto cís. nař. ze dne 27. října 1849 zvláštní řízení pro spory z rušené držby nařizuje a nikde nepředepisuje, že žalobce je povinen jistotu složit (rozh. ze dne 6. února 1883 č. 1481 časop. »Právník« r. 1884).

7. Žádost za složení žalobní jistoty při žalobě směnečné budiž zamítnuta a sice, ježto dle § 5 nař. min. spr. ze dne 25. ledna 1850 č. 52 ř. z. ku žalobě směnečné z pravidla platební rozkaz se vydati má, aniž by žalobce žalovanému teprve jistotu pro možné útraty soudní byl povinen zříditi, a ježto 3denní lhůta v § 7 tohoto nař. vytčená ku podání námitek proti rozkazu platebnímu jest peremptorní, takže nepřístupna jest žádost za složení žalobní jistoty, kteráž ostatně s duchem jednoduchého a urychleného řízení směnečného ani se nesrovnává (rozh. ze dne 5. září 1883 č. 10.596 časop. »Jur. Bl.« r. 1884).

8. Žádost za složení žalobní jistoty nemá místa ve sporu o rozvod manželství (rozh. ze dne 4. února 1881 č. 953 sb. 8282),

9. rovněž ne v řízení mandátním (rozh. ze dne 20. srpna 1887 č. 1062 sb. 10.621).

III. K otázce, smí-li býti připuštěna přísaha chudoby, když žalobce před tím jistotu v hotovosti nabídl, dlužno přisvědčiti, poněvadž žalobci dle § 406 s. ř. volba přísluší, a ježto žalobci po tom, když již ochotu projevil jistotu složit, později ale změnou majetkových okolností jistotu složit nemůže, nelze odpírati právo, co žalobce vystoupiti (rozh. ze dne 30. dubna 1878 č. 4770 sb. »Gl. U.« č. 6937 a ze dne 15. května 1878 č. 5428 sb. »Gl. U.« 6980).

Nenabídl-li žalobce jistoty v žalobě, nelze tuto vrátiti, ježto dle § 1 s. ř. platí v řízení sporném zásada, že soudce, pokud zákonem výslovně k tomu není oprávněn, spor projednávati nesmí z povinnosti úřední, a poněvadž nárok žalovaného, žádati žalobní jistotu jest processualním právem, které straně jen za jistých podmínek přísluší, a jehož může tato dle své vůle užiti nebo neužiti. Ostatně nemůže soudce, neznaje majetkových poměrů stran při podání žaloby rozhodovati, zda je zde případ závazku žalobcova ku složení jistoty čili nic. Z těchto důvodů budiž rozhodnuto o povinnosti žalobcově (§ 406 s. ř.) ku složení jistoty nebo přísahy chudoby jen na žádost žalovaného a po slyšení stran (rozh. ze dne 13. února 1878 č. 1457 rep. ná. č. 97, sb. »Gl. U.« č. 6839, rozh. ze dne 9. července 1878 č. 7645 sb. »Gl. U.« č. 7059, rozh. ze dne 28. srpna 1878 č. 9818 sb. »Gl. U.« č. 7124).

IV. Lhůta žádosti za kauci.

Ohledně lhůty, kdy žalovaný jest oprávněn žádati žalobní jistotu, bylo častěji rozhodnuto, že i při stání odročeném se tak státi může; před podáním odpovědi se tak však státi musí (rozh. ze dne 20. května 1890 č. 5757 časop. »Ger. Halle« r. 1890, rozh. ze dne 22. září 1874 č. 1053 »Gl. U.« č. 5472). Rovněž je přípustno žádati žalobní jistotu po zamítnutí námitek nepřislusnosti (rozh. ze dne 28. ledna 1873 č. 671) nebo po re-kognici příloh žalobních (rozh. ze dne 8. února 1888 č. 1439).

V. Útraty.

Útraty sporu incidenčního, o žalobní jistotě zahájeného, budtež upraveny samostatně a nikoliv až v rozsudku konečném, ježto při každém sporu incidenčním ve smyslu zák. ze dne 16. května 1874 č. 69 ř. z. (§ 24) má podlehlá strana ve všech případech útraty protivníku způsobené nahraditi, a ježto i soudcovské zmírnění jistoty žalovaným žádané nemůže se pokládati za částečné jeho podlehnutí (rozh. ze dne 28. března 1882 č. 3775 časop. »Ger. Zeit« r. 1883).

VI. Dle nového soudního řádu (zák. ze dne 1. srpna 1895 č. 113. ř. z.) jest rovněž žalovaný oprávněn žádati na žalobci jistotu za náklady soudní. Příslušný návrh, obnos žádané jistoty obsahující, musí býti učiněn již při prvním stání a před pustěním se ve spor (§ 59 n. s. ř.). Dá-li soud návrhu místa, ustanoví zároveň lhůtu, do které žalobce jistotu k soudu složití, nebo nezpůsobilost svou ku složení jistoty přísežně prokázati jest povinen (§ 60). Až do rozhodnutí o návrhu na složení jistoty, není žalovaný povinen v řízení o věci hlavní pokračovati (§ 61). Zamítneli-li soud návrh na složení jistoty, není třeba vyčkati, až usnesení právní moci nabude, nýbrž soud může ihned pokračování v řízení naříditi. Stížnost proti tomuto usnesení jest vyloučena (§ 61). Byla-li jistota v ustanovené lhůtě složena, resp. přísaha vykonána, pokračovati jest v řízení dalším teprve ku návrhu jedné se stran. Objeví-li se během sporu, že poskytnutá jistota nedostačuje, může žalovaný doplnění její navrhnouti, o kterémžto návrhu rovněž soud rozhodne (§ 62). Stížnost proti usnesení soudu ve příčině poskytnutí nebo doplnění jistoty nemá účinku odkladacího (§ 61 a 62).

O povinnosti cizinců ku složení jistoty viz čl. Cizinci.

VII. Poplatky.

Rozsudky sporů incidenčních ve příčině žalobní jistoty vedených, podléhají poplatku 2 zl. 50 kr., který se zapravuje v kolcích (p. s. 103 B, b popl. z.; nář. spr. s. dv. ze dne 6. prosince 1887 sb. »Budwinski« č. 3804).

